

IMPACTE ECONÒMIC DE LA VENDA AMBULANT IL·LEGAL a la ciutat de Barcelona

Observatori PIMEComerç

Juliol 2019

Barcelona

©PIMEComerç 2019
Observatori PIMEComerç

Viladomat, 174
08015 Barcelona (Catalunya)
www.pimec.org/pimec-comerc

Barcelona, juliol 2019

És permesa la reproducció i la comunicació pública sempre que se'n faci un ús no comercial i se citi el títol de l'estudi i el titular dels drets d'autor.

I. Introducció

En els darrers anys, el sector del comerç ha vist com una de les seves preocupacions s'anava agreujant sense cap oposició contundent per part de les Administracions Públiques.

La venda ambulat il·legal i/o *top manta* és un problema de gran complexitat però que necessita una solució valenta per part dels poders locals en gran mesura, però també dels governs autonòmics i estatals.

A Barcelona, molts comerciants veuen afectada la seva activitat econòmica per la competència deslleial de venedors que no han d'assumir costos de lloguer, ni llicències d'obertura ni d'activitat, ni taxes d'ocupació de la via pública. La permissivitat prolongada d'aquestes pràctiques de venda il·legal ha generat una dinàmica d'impunitat que perjudica no només l'activitat comercial de la ciutat, sinó també la seva imatge i la convivència de veïns i veïnes de la ciutat.

Qualsevol decisió política té un cost, és a dir, té un cost d'oportunitat per no haver decidit una opció alternativa, té un cost d'execució, i té el cost o el benefici d'externalitats positives o negatives en funció de l'encert en el procés de decisió. Per tant, permetre la venda ambulat il·legal a Barcelona té un cost que assumeix la ciutat i que repercuteix en tots els barcelonins i barcelonines.

En aquest estudi, tractarem d'aportar una mica de coneixement i dades sobre la problemàtica del *top manta* a Barcelona, i, sobretot, intentarem estimar quantitativament l'impacte econòmic

que representa per a les finances públiques locals i per al comerç de la ciutat.

Així doncs, mirarem de xifrar el cost directe del *top manta* a partir del volum de negoci que genera i que sostreu al comerç local, i a partir del cost generat per l'exempció de llicències municipals que l'Ajuntament de Barcelona no exigeix a la venda ambulat il·legal, permetent un tracte comparatiu deslleial amb el comerç i els paradistes que paguen per la seva activitat comercial.

Aquesta estimació no representarà les externalitats positives i/o negatives anteriorment comentades, ja que correspon a l'Administració fer l'avaluació dels beneficis que aporta el *top manta* a la ciutat, però ens servirà per conèixer una mica millor quin és l'impacte sobre el negoci del comerç local i sobre la recaptació municipal.

II. Nombre de venedors ambulants il·legals i/o *manters*

La principal barrera que ens trobem a l'hora de dimensionar la problemàtica de la venda ambulat il·legal a Barcelona és que no hi ha un cens oficial de manters que permeti establir una dada exacta. La gran majoria de dades quantitatives que s'han comunicat són recollides per observació per part dels serveis socials de l'Ajuntament de Barcelona o per la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) a través de les seves intervencions.

Com observem a la *Taula 1*, el nombre de manters ha estat un escenari de poc consens que ha fluctuat molt amb els anys i ha anat modificant-se depenent dels actors que comunicaven les dades aproximades. Això es deu a l'interès polític generat per la controvèrsia en el debat públic, fet que desincentiva una quantificació acurada i precisa de la venda ambulant il·legal, com també es deu a l'elevada estacionalitat del fenomen del *top manta*, ja que té com a principals compradors els turistes de la ciutat.

Així doncs, si apliquem un càlcul mitjà de les dades anuals que s'han anat comunicant obtenim un resultat de 875 manters per any a Barcelona, aproximadament. Es tracta d'una dada mitjana entre 2015 i 2019, que no recull l'estacionalitat del fenomen, però que ens pot servir per establir una base quantitativa a l'hora de mesurar el seu impacte econòmic.

El mes d'abril de 2019, l'Observatori de PIMEComerç va realitzar una observació del fenomen del *top manta* al Passeig de Borbó (entre el Museu d'Història de Catalunya i la Plaça del Mar) amb l'objectiu de conèixer les dinàmiques comercials, productes de venda, nivells de compra, etc. Tot i tractar-se d'un mètode

de recerca qualitatiu, es van poder comptabilitzar més de 680 manters només en aquell tram, per tant, una quantitat molt elevada i que sustenta la mitjana obtinguda en aquest estudi.

Amb tot, és evident que la xifra de manters a Barcelona pot arribar a més de 1.000, o fins a 2.000 en èpoques de màxima afluència turística, però no podem establir aquesta xifra com a base

d'una representació estable del *top manta*. El resultat de 875 manters és l'aproximació quantitativa més acurada que podem establir sense disposar d'un cens de venedors ambulants il·legals, perquè la mitjana ens ajuda a disposar d'un valor estable entre les estimacions o valors presos en un moment molt concret en el temps.

Per tot això, prendrem el valor estable de 875 manters anuals a Barcelona per poder calcular l'impacte econòmic durant un any concret a la ciutat.

Taula 1. Nombre aprox. de manters a Barcelona

2015	2016	2017	2018	2019
400 ¹	800 ² 300 ³	-	2.000 ³	500-600 ⁴

¹Font: López, H. (1 d'agost de 2016) *El nombre de manters s'ha doblat a Barcelona l'últim any*. El Periódico.

²Font: López, H. (1 d'agost de 2016) *El nombre de manters s'ha doblat a Barcelona l'últim any*. El Periódico.

³Font: ACN (3 d'agost de 2016) *Pisarello diu que el nombre de manters a Barcelona s'ha reduït a 300*. El Món.

⁴Font: Tejero, R. (5 d'agost de 2018) *El número de manteros se ha multiplicado por cinco desde que Colau gobierna en Barcelona*. OK Diario.

⁵Font: Pròpia a partir de dades comunicades per l'Ajuntament de Barcelona.

III. Cost econòmic de la venda ambulant il·legal i/o *top manta*

Una vegada determinada la variable per quantificar la mitjana de manters durant l'any a Barcelona, podem determinar i

dimensionar els costos de la seva activitat comercial il·legal.

Com va fer constar el Síndic de Greuges de Catalunya al 2016 en el seu *Informe sobre el comerç irregular a la via pública*, el *top manta* i qualsevol activitat comercial il·legal que es desenvolupi en un espai públic urbà té sis implicacions principals: socials, penals, de consum, d'espai públic, tributàries i de competència. El cost que es pot imputar actualment a la venda ambulant il·legal es pot quantificar en funció del volum de negoci que es comercialitza de manera il·legal en perjudici del sector comercial de la ciutat, i/o en funció del volum tributari que les Administracions Públiques deixen d'ingressar i en permisos d'ocupació de l'espai públic en perjudici dels ciutadans i ciutadanes. A més, en cas que es vinguin falsificacions es poden quantificar les pèrdues en vendes de la indústria tèxtil i en els drets de comercialització de les seves marques.

a) Cost de la competència deslleial

El comerç de proximitat de Barcelona que comparteix zona comercial amb el *top manta* és el més perjudicat per la seva activitat. Qualsevol compra que realitza un vianant, ciutadà o turista a un venedor ambulant il·legal, està restant venda al comerciant que ofereix un producte de qualitat i que paga les seves obligacions d'activitat en benefici del consumidor. I per tant, es produeix una situació de competència deslleial, és a dir, una situació de desigualtat entre ambdós venedors, de la qual surt perjudicat

precisament aquell que fa les coses correctament.

La competència deslleial provoca una disminució de les vendes dels comerços locals perquè una part de la disponibilitat de compra del vianant acaba al *top manta* i no al comerç de proximitat.

Mesurar quin és el volum de negoci que perd el comerç local per culpa de la venda ambulant il·legal pot ser complex perquè no hi ha un registre ni facturació d'una activitat il·legal; no obstant això, podem concloure que tot producte que es posa a la venda sobre una manta és negoci perdut pel comerciant de Barcelona.

Com podem observar en la *Taula 2*, el nombre de denúncies interposades per la Guàrdia Urbana de Barcelona ha anat disminuint en els últims 3 anys, i d'aquí podríem deduir el sentiment de permissivitat que ha aflorat darrerament, però, per contra, aquestes actuacions han estat més efectives en el decomissat de

Taula 2. Actuacions GUB per la venda ambulant il·legal

	2016	2017	2018
Denúncies interposades per la GUB	79.221	63.921	54.626
Denúncies al dia*	256	207	177
Objectes decomissats (unitats)	1.010.000	983.588	1.132.071
Coefficient (a/c)	12,7	15,4	20,7

Font: Elaboració pròpia a partir de dades comunicades per l'Ajuntament de Barcelona.

**Càlcul a partir de la mitjana de dies sense pluja a Barcelona = 310. Climate Data EU.*

productes a en la venda de forma fraudulenta.

Evidentment, tots aquells productes o objectes a la venda que han estat decomissats per la GUB deixen de formar part de la facturació d'aquell venedor; tanmateix, ens pot ajudar a conèixer tota l'activitat que no es recull en les intervencions policials i que representa el perjudici real per als comerciants.

Com s'observa a la *Taula 3*, podem obtenir la mitjana de maners que no són objecte d'una intervenció policial i els seus productes no són decomissats.

i el nombre de dies objectius que poden establir-se il·legalment per vendre (310), que correspon a la mitjana de dies sense pluja a Barcelona, ens dona el resultat estimat del volum de negoci que està generant el *top manta* en perjudici del comerç de la ciutat, uns 65.663.360 d'euros.

Així doncs, observem que més de 65 milions d'euros anuals poden no estar generant un consum per al comerç de proximitat de la ciutat. Es tracta d'un gran impacte negatiu per al comerç, que veu com al llarg de l'any altres competidors deslleials realitzen la seva activitat sense

Taula 3. Càlcul del volum de negoci mitjà anual de la venda ambulat il·legal a Barcelona

Mitjana del nre. de maners sense decomís	Mitjana d'objectes per manta	Preu unitari mitjà	Dies comercials <i>top manta</i>	VOLUM DE NEGOCI MITJÀ ANUAL
662	16	20€	310*	65.663.360€**

Font: Pròpia a partir de dades GUB.

*Càlcul a partir de la mitjana de dies sense pluja a Barcelona = 310. Climate Data EU.

**Càlcul=a.b.c.d

Aquesta xifra l'obtenim a partir de la resta del nombre mitjà de maners diaris que hi ha a la ciutat de Barcelona (875) i de la mitjana de maners denunciats per la GUB per dia (213). D'altra banda, la mitjana d'objectes que pot contenir una manta, l'obtenim a partir del resultat mitjà entre els objectes decomissats en cada intervenció policial, resultat que ens dona una dada aproximada, tot i que bastant a la baixa, de quants productes pot comercialitzar un venedor ambulat il·legal.

Amb tot, si ho relacionem amb el preu mitjà de venda dels productes que hi ha exposats en una manta (entre 10€ i 30€),

haver d'afrontar obligacions tributàries, ni laborals, ni llicències d'activitat, ni limitacions d'horaris, etc.

Tot i ser un resultat estimat, que ha estat calculat a la baixa en moltes de les seves variables, ens ajuda a entendre i mesurar l'impacte econòmic que representa per al comerç la competència deslleial de la venda ambulat il·legal, i que, en segon terme, també repercuteix en la creació de riquesa, en la capacitat tributària de l'Administració Pública i en la creació d'ocupació comercial.

b) Cost de l'ocupació de la via pública

Segons l'*Informe sobre el comerç irregular a la via pública* realitzat pel Síndic de Greuges el 2016, l'ocupació de l'espai públic per part del *top manta* comporta una ocupació irregular, que no disposa de llicència municipal per a l'ocupació temporal (p. 7).

En el cas de Barcelona, la llicència de què haurien de disposar els manters per dur a terme la seva activitat seria la *llicència d'ocupació de parada en mercat ambulant i venda no sedentària*. En aquest sentit, actualment la realització d'aquesta activitat il·legal a la via pública està generant un perjudici directe per a la hisenda local que no està ingressant els drets d'ocupació generats.

Així doncs, hi ha un cost directe relacionat amb el *top manta*, que es pot definir com una remissió del pagament per ocupació de la via pública que fa el govern municipal, és a dir, un cost referit a la condonació, per part de l'Ajuntament de Barcelona, del pagament de la llicència de venda i que sens dubte afecta la hisenda local.

Per conèixer aquest cost ens hem de fixar en la fórmula que l'Ajuntament de Barcelona utilitza per determinar la taxa de cada llicència en funció de diferents variables:

$$PB \times S \times T \times FCC \times FCA$$

PB és el Preu Bàsic sobre el qual s'apliquen les diferents quotes, i que correspon a 0,4966€.

S és la superfície que s'utilitza i s'ocupa en la via pública. En el cas del *top manta*,

podem estimar que una manta mesura com a mínim 2m per 2m, és a dir, una superfície de 4m².

T fa referència a la temporalitat d'ús (en dies) de la via pública per realitzar l'activitat comercial, i el càlcul de la quota es fa en funció del nombre de dies d'ocupació efectiva, és a dir, 310 dies, que respon a la mitjana de dies que no plou a Barcelona.

FCC correspon al Factor Corrector de Carrer. Cada carrer de Barcelona té assignada una categoria fiscal que varia entre A i Z en funció de la rellevància comercial, turística, industrial, etc., i a la qual se li assigna un valor al FCC.

Taula 4. Valors del Factor Corrector de Carrer*

Categoria fiscal del carrer	Factor Corrector de Carrer (FCC)
A	5
B	3
C	1,75
D	1,25
E, F i Z	1

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona.

En aquest cas, el *top manta* acostuma a establir-se en les localitzacions més concorregudes de la ciutat com el Passeig de Borbó, la Plaça Catalunya i/o la Rambla, totes elles amb una categoria fiscal i/o FCC de 5.

FCA fa referència al Factor Corrector d'Aprofitament, que s'assigna en funció de si la llicència supera els 180 dies de temporalitat o no. Si no els supera s'aplica

una quota de 2, si la temporalitat anual és superior a 180 dies, s'aplica una quota de 0,5.

Amb tot, obtenim el següent:

$$0,4966\text{€} \times 4\text{m}^2 \times 301 \text{ dies} \times 5 \times 0,5 = \\ 1405,38\text{€}$$

Com veiem, cada manter li costa anualment a la hisenda municipal de Barcelona al voltant d'1.405,38€. Si tenim en compte la mitjana de manters anuals que hem calculat amb anterioritat en aquest estudi, ens dona un cost anual total de 1.202.707,5€.

Cada any l'Ajuntament de Barcelona condona el cobrament de llicències municipals per venda no sedentària per valor de més d'1,2 milions d'euros. Unes taxes que no són recaptades i que, per tant, no poden repercutir en el benestar social de la ciutat o en la promoció i sostenibilitat del comerç de proximitat.

c) Cost de la comercialització de falsificacions

Fins ara, ens hem fixat en els costos més directes que es poden atribuir a la venda ambulat il·legal perquè són els que més clarament podem identificar com a perjudicials per al comerciant o el ciutadà de peu. No obstant això, quan el que es comercialitza en una parada de venda ambulat il·legal, o en una manta, és un producte falsificat, l'impacte econòmic es dimensiona extraordinàriament i afecta a múltiples agents econòmics.

Segons l'informe esmentat del Síndic de Greuges, referent al comerç irregular a la

via pública, existeixen greuges i implicacions des del punt de vista penal, ja que la gran majoria incorren en la comercialització de productes falsificats, i, per tant, en un delictes contra la propietat industrial i intel·lectual; que a la vegada esdevé un pol d'atracció per al diner negre i les organitzacions criminals i/o mafioses. A més, el consum de productes falsificats adquirits *no gaudeixen de cap control ni garantia per al consumidor, de manera que poden comportar riscos per a la seguretat i la salut del consumidor* (p.7).

L'any 2016, l'Oficina de Propietat Intel·lectual de la Unió Europea (EUIPO) va emetre un informe (*Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union*) on quantificava la vulneració de drets de propietat industrial per un valor de 2.063 milions d'euros a tot Espanya només en el sector de roba i calçat, uns 42,9€/hab. aproximadament.

Si extrapolem els resultats a Barcelona, tenint en compte la seva població (1.620.343 hab., dades IDESCAT), obtenim que la vulneració econòmica en pèrdues per la comercialització de falsificacions s'eleva a uns 69.512.714,7€ a la ciutat comtal. Tanmateix, cal fer notar que tot i que no es pot atribuir aquest cost directament a la venda ambulat il·legal, perquè existeixen altres plataformes de venda de falsificacions, el *top manta* és un dels principals mercats i plataformes de comercialització d'aquests productes il·legals i, per tant, contribueix a un impacte econòmic indirecte negatiu.

Amb tot, la indústria tèxtil esdevé un altre dels principals afectats, amb un impacte negatiu de gairebé 70 milions d'euros en pèrdues de venda, essent el *top manta* un dels principals punts de venda dels productes falsificats.

IV. Conclusions

La venda ambulants il·legal o *top manta* ha esdevingut un dels principals problemes de governança local de molts municipis. L'ocupació irregular de la via pública no és innòcua per a la societat, i molt menys encara per al comerç, perquè és un dels principals perjudicats per aquesta situació, juntament amb la indústria tèxtil.

Com podem veure a la *Taula Resum*, la permissivitat i la manca d'un control contundent sobre el *top manta* té un impacte econòmic negatiu de més de 130 milions d'euros només a Barcelona, dels quals uns 65 milions tenen un impacte directe sobre els ciutadans i sobre els comerciants de la ciutat.

les normes i de garantir un tracte d'igualtat a la societat. És cert que el problema s'ha dimensionat tant, i que hi ha tantes persones que viuen de la venda ambulants il·legal, que resoldre aquesta problemàtica no és senzill i segurament requerirà una inversió social per donar alternatives; però les empreses, els comerciants i els ciutadans i ciutadanes no poden seguir rebent i suportant els greuges i el cost econòmic d'un pràctica il·legal.

Aquest informe ens permet dimensionar una mica més aquesta problemàtica desatesa en els darrers anys. El comerç està perdent milions d'euros per la competència deslleial de la venda ambulants il·legal i ja és hora que les Administracions Públiques entomin el repte amb voluntat, responsabilitat i compromís públic. Cal identificar amb exactitud i des de la proximitat quants venedors hi ha actualment a la ciutat de Barcelona; cal aturar la permissivitat i la impunitat de la venda ambulants il·legal i

Taula Resum. Impacte econòmic del *top manta* a Barcelona

IMPACTE ECONÒMIC NEGATIU

Impactes directes		Impactes indirectes	TOTAL
Hisenda municipal	Comerç	Indústria	
1.202.707,5€	65.663.360€	69.512.714,7€	136.378.782,2€

Els perjudicis per mantenir i protegir l'activitat del *top manta* a la ciutat de Barcelona són molt negatius i es tracta d'una situació que fa molts anys que s'arrossega. Els governs de les Administracions Públiques tenen una gran responsabilitat a l'hora de fer complir

cal aturar la cadena de consum de productes falsificats i il·legals, des de la seva producció i/o importació fins a la seva comercialització.

Per últim, esperem que gràcies a conèixer l'impacte econòmic del *top manta*, s'estigui més a prop d'una estratègia

pública efectiva que aporti definitivament solucions per a tots aquells ciutadans i comerciants que ja fa anys que resulten perjudicats, que veuen com el compliment de les regles no és el mateix per a tothom i que no volen deslleialtat ni al mercat ni al sector públic.